

Satanismus a násilí

Miroslav Vrzal

Ústav religionistiky, FF MU
Náboženství a násilí (2017)

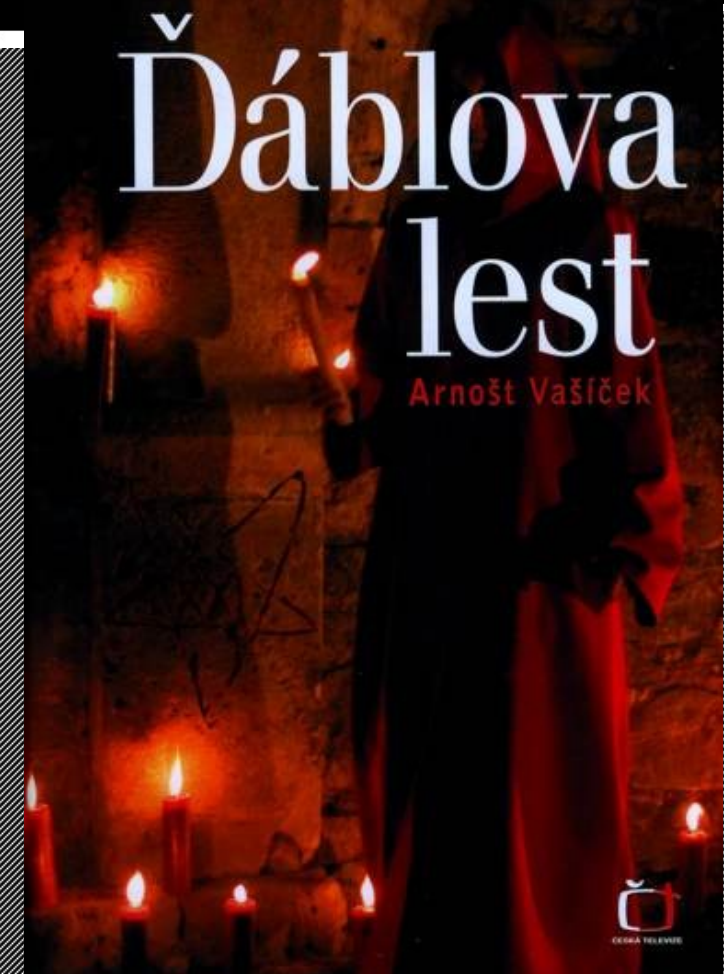
Satanismus a násilí

- Satanismus je ve veřejném diskurzu **explicitně spojován s násilím**. Zejména s rituálním násilím na zvířatech či lidech jakožto součástí obřadů sloužících k uctívání Satana.
- Tato představa však **většinou neodpovídá pojetí satanismu u nejrozšířenějších současných satanistických směrů a organizací**, i když některé skupiny či jednotlivci se k rituálnímu násilí uchylují.

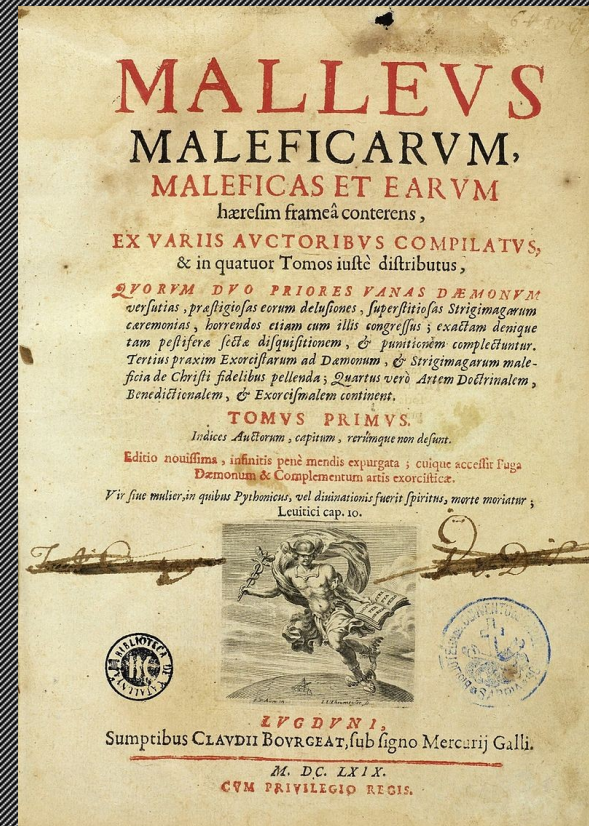
Satanismus a populární hororová kultura

- Důležitý vliv na vnímání satanismu u veřejnosti má i populární kultura.
- Satan je zejména v hororové (někdy i např. krimi) literatuře a filmech často vykreslován v křesťanském paradigmatu jako arcinepřítel Boha usilující o nadvládu nad světem.
 - Spojován se zlem, posednutí démony
- Satanisté jsou pak často pojímáni jako tajní uctívači Dábla, kterému přináší krvavé oběti.
- Spojování satanismu s rituálním násilím má své historické kořeny
 - Představa satanistů jako vnitřního nepřítele v rámci křesťanské kultury

Satanismus a násilí: historické kořeny

- Zhruba od 13. století propracovávány na teologické úrovni démonologické koncepce a postava Šatana krystalizovala ve velmi **mocného protivníka Boha, ztělesňujícího absolutní zlo**, která vládne peklu a **hordám démonů**.
- Představy o uctívání Ďábla zahrnující rituální blasfemii, orgie a oběti se objevují již dříve v procesech s „herezemi“.
- Výrazně jsou však systematizovány zejména v díle **Kladivo na čarodějnice** (1486), kdy se také etabluje představa **skryté**, ale velmi rozšířené, **čarodějnické „sekty“**, která se paktuje se Satanem.
 - Čarodějnické procesy po celé Evropě až do 17. století

Satanismus a násilí: historické kořeny

- Noční tajné rituály čarodějnic za přítomnosti Ďábla a démonů
- Satan nabývá různé podoby často se zvířecími rysy
- **Stvrzování svazku s Ďáblem**
- Obscénní sexuální orgie lidí, zvířat a démonů
- Rituální vraždy zvířat i malých dětí, kanibalismus
- Čarodějnické používání magie (uhranutí, změna počasí)
- Představa, že je potřeba skrytou „čarodějnickou sektu“, uctivačů Ďábla vymýtit
- Spojení s Ďáblem jako způsob stigmatizace jednotlivců i skupin

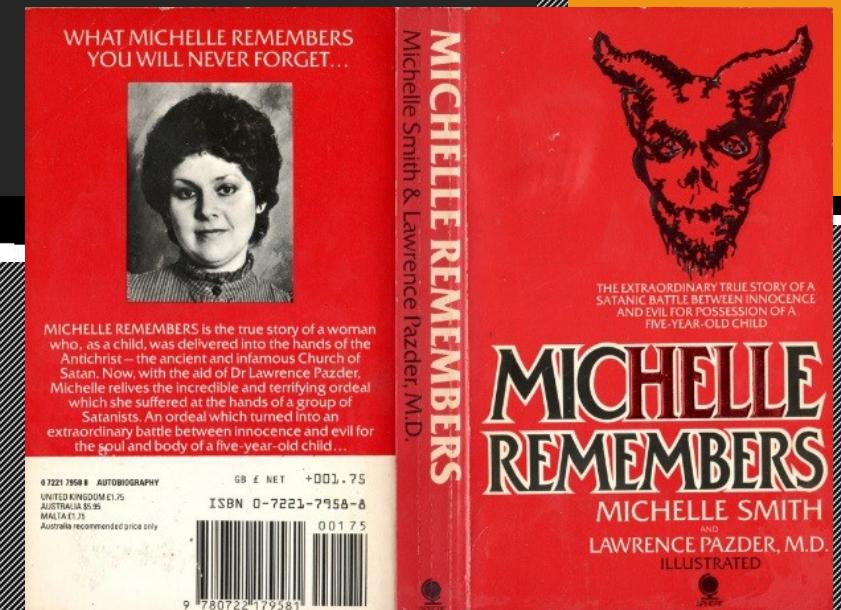
Satanismus a násilí: historické kořeny

- **Obraz černé mše jako parodie a blasfemie mše křesťanské**, mše Satanovi za určitým magickým účelem
- **Vražda novorozeněte, nahá žena na oltáři**
 - Travičská aféra v 2. polovině 17. století na dvoře francouzského krále Ludvíka XIV (králova milenka Madame de Montespan)
- Popis černých mší lze nalézt například v díle Markýze De Sade (1740-1814), Joris-Karla Huysmanse (1848-1907) nebo v pozdějších okultních románech (viz Dennis Wheatley 1897-1977).

Satanistická panika

- Navazuje na předchozí narativy o tajných uctivačích Ďábla
- U některých psychiatrických pacientů se objevují **vzpomínky na satanistické rituální zneužívání v dětství**
- Víra v **tajnou konspirativní síť satanistických skupin**, jež mají své zástupce v nejvyšších patrech politiky, ale například i ve školách a vzdělávacích zařízeních
- Představa rozsáhlého rituálního zneužívání dětí a obscénních obřadů, kde měla být obětována zvířata, ale i malé děti.
- Od v 80. let v USA a postupně se rozšiřuje do celého světa
- Satanistická **panika výrazně živena fundamentalistickými křesťanskými kruhy a antikultovními hnutími**
- Příklad morální paniky a jedné z forem konspiračních teorií, fenomén falešné paměti

Satanismus

- Příklad definice satanismu (Introvigne 2016: 3)

happy with that. From the perspective of social history, Satanism is (1) the worship of the character identified with the name of Satan or Lucifer in the Bible, (2) by organized groups with at least a minimal organization and hierarchy, (3) through ritual or liturgical practices.

- Za satanismus lze nicméně považovat každý myšlenkový proud vztahující se k **nějaké koncepci Satana**, jež tvoří ústřední prvek v rámci nauky/víry.
- **Satanistické milieu** jako směs organizovaného i neorganizovaného satanismu (většina satanistů není součástí žádné organizace)

Typologie satanismu

Vojtíšek (1998)

- Náboženský satanismus. Náboženští satanisté **vzývají Satana** a věří, že na toto vyzvání odpovídá a dává jim sílu. Satana jako **reálně existující** duchovní bytost. Mohou také provádět rituály včetně krvavých obětí.
- Antimorální satanismus. Protest **proti křesťanské morálce**, kterou vidí jako **pokryteckou, slabosťou a škodlivou**. Hlásají víru v člověka. Proti solidaritě staví egoismus, proti odpuštění odplatu, proti společenským normám, přírodu a její boj o přežití. **Satan je zde symbolem** volnosti a přirozenosti i původcem veškeré změny a pokroku.
- Antikulturní satanismus. Tito satanisté o Satanovi ani příliš neuvažují. **Vzdor proti společenským a kulturním hodnotám** křesťanské společnosti. Snaha co nejvíce **sokovat** (někdy i komerční zájmem). Především mladí lidé vytvářející kulturu, ve které ve výtvarných a literárních dílech a **především v metalové hudbě** opěvují témata hnusu, krve, smrti, masakrů apod.

Typologie satanismu

Petersen (2009)

RACIONALISTICKÝ SATANISMUS

EZOTERICKÝ SATANISMUS

REAKTIVNÍ PARADIGMATICKY KONFORMNÍ
SATANISMUS

Church of Satan

- Založena 1966 v San Franciscu
- Nejvlivnější satanistická organizace, odbočky po celém světě (včetně ČR)
- Zakladatel a ústřední postava **Anton Szandor LaVey** (1930 - 1997)
- Klíčový text **Satanská bible** (první vydání 1969)

Church of Satan

- Racionalistický satanismus (někdy přímo s ateistickou orientací)
- **Satan jako symbol**. Nepředstavuje zlo, ale **symbolizuje svobodu a sílu**. Zdůrazňování významu tělesnosti a sexu jako oblasti svobodné přirozenosti. Záměrné překračování norem okolní společnosti. Významným znakem je opozice vůči křesťanství. (Lužný 1997: 81)
- Výrazně **individualistická a egocentrická nauka**. Důraz na osobní prospěch a cíle. Orientace na tento svět.
- „*Neklaněj se cizím bohům, buď sám sobě Bohem.*“ (Jiří „Big Boss“ Valter, 2008)
- Sociální darwinismus
- **Striktní odmítání lidských i zvířecích obětí**

Church of Satan

- Větší (obřadní) a menší (manipulativní) magie
- Černá mše jako psychodrama
- Základní tři druhy obřadů:
sexuální, soucitný, destruktivní (magické poškození či zničení nepřítele)

Magie (podle LaVeye): Změny situací či jevů v souladu s našim přáním, jež by při užití běžně přijímaných metod zůstaly nezměněny.

Temple of Set

- Vznik 1975 odštěpením od Church of Satan
- Zakladatel **Michael Aquino**
- **Ezoterická/teistická forma satanismu**
- Satan/Set jako reálná entita, která je, spíše než objekt uctívání, vzorem k dosažení nesmrtelného vědomí
- Xepher - „stávání se“, vcházení do jiné formy bytí
- Podobnost s dřívějšími okultními magickými řády, různé stupně iniciace
- **Odmítání zvířecích či lidských rituálních obětí**

Order of Nine Angles

- Vznik údajně v 60. letech Velká Británie
 - Odkazování se na pohanství a čarodějnictví
- Klíčová postava David Myatt
- (Původně) nacionální socialismus, extremismus, narušování současného řádu světa pomocí sil/entit z akauzálních sfér chaosu
- Snaha o vytvoření nového „silného“ nadčlověka
- Legitimizace kriminálních a násilných činů včetně lidské oběti (ideálně nepřátel)
- Jedna z nejextrémnějších podob současného satanismu

Příklady dalších satanistických organizací

- **Satanic Reds**

- Satan jako všepřonikající temná síla v kosmu, nehybný hybatel a původce vývoje (Sat-tan)
- Levicová sociálně-politická orientace, vznik 1997

- **Church of Azazel**

- Vznik 2004 původně jako internetová skupina, zakladatelka Diane Vera, Polyteistický satanismus, aktivní kritika satanistické paniky

- **The Satanic Temple**

- Vznik 2013. Odkazování k romantickému pojetí Satana jako antiautoritářského rebela
- Veřejné působení:
 - Homosexuální svatby, „pink mass“, odhalení sochy Satana v Detroitu v červenci 2015

WHAT DOES SATAN MEAN TO TST?

Satan is symbolic of the Eternal Rebel in opposition to arbitrary authority, forever defending personal sovereignty even in the face of insurmountable odds. Satan is an icon for the unbowed will of the unsilenced inquirer... the heretic who questions sacred laws and rejects all tyrannical impositions. Ours is the literary Satan best exemplified by Milton and the Romantic Satanists, from Blake to Shelley, to Anatole France.

IF YOU DO NOT BELIEVE IN THE SUPERNATURAL, HOW IS TST A RELIGION?

The idea that religion belongs to supernaturalists is ignorant, backward, and offensive. The metaphorical Satanic construct is no more arbitrary to us than are the deeply held beliefs that we actively advocate for. Are we supposed to believe that those who pledge submission to an ethereal supernatural deity hold to their values more deeply than we? Are we supposed to concede that only the superstitious are proper recipients of religious exemption and privilege? In fact, Satanism provides us all that a religion should, without a compulsory attachment to untenable items of faith-based belief: It provides a narrative structure by which we contextualize our lives and works. It provides a body of symbolism and religious practice — a sense of identity, culture, community, and shared values.

IS TST A MEDIA STUNT/HOAX/TROLLING, ETC.?

Some have conveniently concluded, upon observing The Satanic Temple's media coverage, that the media attention itself is the primary objective of TST's activities. While media outreach has helped to raise awareness of the campaigns we have initiated, these campaigns have ultimate goals related issues that are important to us and our membership.

So inured is the general public to the idea that there is only one monolithic voice of "the" religious agenda that any attempt at a counter-balance — or assertion of a minority voice — is often viewed as necessarily a mere targeted provocation against those who enjoy an unquestioned tacit assertion of sole squatters rights in the religio-political dialogue.

WHAT DO YOU BELIEVE?

We believe in the pursuit of knowledge and freedom of Will. We believe in our **Seven Tenets**:
One should strive to act with compassion and empathy towards all creatures in accordance with reason. The struggle for justice is an ongoing and necessary pursuit that should prevail over laws and institutions. One's body is inviolable, subject to one's own will alone.
The freedoms of others should be respected, including the freedom to offend. To willfully and unjustly encroach upon the freedoms of another is to forego your own.
Beliefs should conform to our best scientific understanding of the world. We should take care never to distort scientific facts to fit our beliefs.
People are fallible. If we make a mistake, we should do our best to rectify it and resolve any harm that may have been caused.
Every tenet is a guiding principle designed to inspire nobility in action and thought. The spirit of compassion, wisdom, and justice should always prevail over the written or spoken word.
Materially, we believe in nothing that is not demonstrably true, and hold to even those beliefs with an understanding that they, too, must remain open to revision in the light of new scientific understandings.

Join Us

Donate to TST

Forum

Církev Satanova v Československu

- V ČR pobočka Církve Satanovy založena 1991 v Brně hudebníkem z blackmetalové skupiny Root Jiřím Valterem

První Česko-Slovenský Chrám Církve Satanovy

- Satanismus je učení, které obsahuje složku filosofickou, rituální i duchovní a přiznává potřebu všech těchto složek pro přirozený život a zdravý rozvoj člověka.
- Chápe SATANA jako hybný faktor v přírodě, ducha pokroku, inspirátora všech velkých počinů, které přispívají k rozvoji civilizace, ducha revolty, která vede ke svobodě jednotlivce.
- Je založen na pochopení lidských instinktů.
- Představuje opozici vůči všem náboženstvím, které odsuzují člověka za jeho přirozené touhy a oslabují jeho ego.
- **Nepodporuje násilí** ani užívání drog.
- Podporuje nekonformní myšlení a jednání.
- Tvrdí, že nikoli slepé přesvědčení, ale pochybování je to, co přináší duševní svobodu.
- Tvrdí, že jak láska, tak nenávisť jsou přirozené, a že je nesmyslné jeden z těchto citů vyvyšovat na úkor druhého.
- Uznává jakékoli formy sexuálních prožitků, pokud nikoho nezraňují, ale ani v této oblasti nikoho k ničemu nenutí.
- Podporuje své stoupence ve vzrušení a v přirozených touhách (*vzrušení namísto odříkání*).

Vybrané tragické případy

- **Manželé Daniel a Manuela Ruda**

- Německo, 2001
- Brutální vražda společného přítele na základě údajného pokynu od Satana
- Trest 15 a 13 let.
- Psychiatrické vyhodnocení jako vážná porucha osobnosti, umístění do psychiatrického zařízení

- **Beasts of Satan (Bestie di Satana)**

- 2004, Itálie
- Skupina satanistů kolem italské deathmetalové skupiny Ferocity
- Vraždy na příkaz Satana, sebevraždy, prodej drog

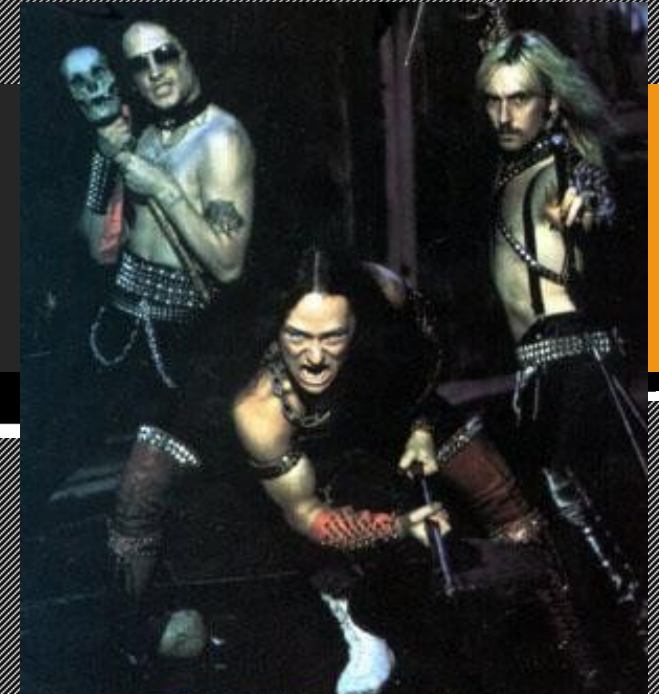
Metal, satanismus a násilí

- Obecně v metalu však hraje Satan roli většinou horor/fantasy či protestního konceptu bez nějakého hlubšího spirituálního významu (od satanismu se drtivá většina metalistů distancuje), část metalové scény (hlavně v black a death metalu) se k různým variacím satanismu nicméně hlásí.
- Protimetalové tažení (80-90. léta) a soudní procesy (Ozzy Osbourne, Judas Priest a další)
 - Součást satanistické paniky
 - Hypotézy: heavymetalisté vkládají do hudby skrytá satanistická poselství, heavy metal přivádí mlade k satanismu a souvisí se sebevraždami mladých

Black metal

- Jedna z odnoží extrémního metalu, založena na explicitní satanistické orientaci
- Vznik v 80. letech (Venon, Bathory)
- Stále spíše **hororový diskurz**
- **Reaktivní paradigmaticky konformní satanismus**
 - In the name of Satan / Great things can be done / Through the lore of the demons / Satan's songs can be sung / Gather around my Legions / For in time you will see / Mortals screaming for mercy / At the king for World War III / Hail Satanas / In nomine deinochous / Satanas, Lucifer excelsis
 - Venom (In Nomine Satanas)

Black metal

- Druhá vlna black metalu 90. léta
 - Skandinávie, zejména Norsko
- **Black metal jako ideologie:** antisocialní, antikřesťanství, mizantropie
- **Satanistický a pohanský diskurz**
 - Část scény se začala hlásit k satanismu (a k pohanství)
- Několik násilných činů a vypalování kostelů
 - Nejznámější „palič“ kostelů **Varg Vikernes** (skupina **Burzum**), odsouzen rovněž za vraždu jiného hudebníka

Black metal

- Satanistický diskurz v black metalu jako kontroverze a šoková hodnota

Gorgoroth:
Krakow (2004)

Chaos-gnostický satanismus a black metal: skupina Dissection

- **Misanthropic Luciferian Order**
 - Založen 1995, Švédsko
- **Chaos-gnostický satanismus**
 - Tento hmotný svět je stvořen demiurgem a je potřeba narušovat jej i násilnými a kriminálními činy
 - Mimo to existuje multidimenzionální bezčasova sféra chaosu, kde existují různí temní bohové a síly. Satan jako nicitel stávajícího řádu a osvoboditel z tohoto světa
- Jon Nödtveidt
 - Rituální sebevražda v roce 2006

Závěr

- **Nebezpečnost satanismu je spíše přeceňována.** Sehrává v tom roli kulturně usazená představa satanismu (jakožto uctivačů Dábla) ve spojitosti s rituálním násilím, která se zřetelně projevovala především v rámci fenoménu **satanistické paniky**.
- **K rituálnímu násilí a někdy i k vraždám či sebevraždám** nicméně v satanistickém milieu občas dochází, zejména u jednotlivců domnívajících se, že komunikují se Satanem, který jim k tomu dává příkazy.
- Satanismus má mnoho podob, které mají **různé koncepce Satana**. Ty se od křesťanského pojetí Satana mohou výrazně lišit (v křesťanského Satana většina satanistů nevěří a často Satan hraje roli spíše protestního symbolu).
- Nejvlivnější satanistické organizace 20. století: Church of Satan, Temple of Set se od rituálního násilí distancují. Některé satanistické skupiny jej však propagují (viz Order of Nine Angles).